

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXXIV. Idem a Vniversis Crucesignatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

si ordinetur, non debet in gradu suscepto ministrare, nisi concessâ dispensatione à Pontifice, ut Innocentius in præsentî decidit. Rursus sciendum est, irregularitatis notâ affici clericum, qui ignarus censuræ, tam ignorantia facti, quam ignorantia juris ordinatus est, ut idem Innocentius ait: cum autem utriusque ignorantia idem sit effectus in præsentî casu, ignorantia autem facti excusare solet

à censura, *c. si verò 4. hoc tit.* sequitur utramque ignorantiam culpabilem extitisse in præsentî casu: quod evenire potest eo casu, quo nimirum crassa fuerit, aut supina, *ex c. 2. de consis. in 6.* Si autem ignorantia probabilis fuisset, excusaretur ab irregularitate, seu potius suspensione, ut docent Suarez, & Bonacina, & proximè Majolus *lib. 4. de irregul. cap. 34.* Marius Alter. *de censur. cap. 6. dub. 2.*

CAPVT XXXIII.

Idem Episcopo ^a Pistoriensî.

DE monialibus tua à nobis f. requisivit, per quem eis sit absolutionis beneficium impendendum, si vel in se invicem, vel conversos, vel conversas suas, aut clericos etiam in suis monasteriis servientes manus injecerunt temerè violentas. Super hæc igitur tua consulationi taliter respondemus, ut auctoritate nostra per Episcopum, in curia diocesi monasteria fuerint, absolvantur.

NOTÆ.

I. ^a *Pistoriensî.*) Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 6.* & in præsentî tantum deciditur, quis possit absolvere moniales ab excommunicatione incurâ propter violentam injectionem manuum in clericos; nam si mulieres regulariter absolvendæ sunt per proprium Episco-

pum, extraditis *in cap. mulieres, hoc tit.* multò magis moniales, in quibus ultra rationem sexus adest etiam impedimentum clausuræ. Unde rectè Innocentius in præsentî respondit, moniales manus injicientes in clericos, absolvi posse à proprio Episcopo: quod etiam procedit in monachis percutientibus clericum sæcularem, ut probavi supra *in cap. monachi.*

CAPVT XXXIV.

Idem ^a *Vniuersis Crucesignatis.*

SI verè vos pœnitet de commisso, & plenè proponitis satisfacere de peccato, Dominum vobis credimus, immò novimus jam placatum. Si ergo ^b Veneti potuerint ad satisfactionem induci, & absolutionis beneficium meruerint ^c obtinere, securè cum eis navigare poteritis, & prælium Domini præliari. Quod si nec satisfacere fortè voluerint, nec absolvi, utpote qui non dolere, sed gaudere velint diu de commisso, permittimus vobis, ut cum ipsis usque in terram Sarracenorum, vel Hierosolymitanam provinciam, juxta quod inter vos convenit, & ipsos, vel honestè convenerit, navigio transeatís quanto minus poteritis, cum dolore tamen & amaritudine cordis, & sub spe veniæ communicantes eisdem. Cum enim jam à vobis majorem nauli receperint quantitatem, nec ad eam possint restituendam induci, aut etiam coarctari, si aliter fieret, videremini vos damnum ex pœnitentia, ipsi autem præmium ex contumacia reportare: cum ad hoc debitum exsolvendum ipsi vobis maneant obligati, & ab excommunicatis exigi ^d possit, & recipi quod debetur. Est autem ^e cautum in jure, quod si quisquam per terram hæreticorum, aut quorumlibet excommunicatorum transierit necessaria emerit, ac recipere potest ab eisdem. Præterea si paterfamilias domus excommunicationis sententiâ fuerit innodatus, à participatione ipsius familia excusatur. Licet ergo Dux Venetorum, dominus navium, tanquam paterfamilias domus in excommunicatione persistat; vos tamen tanquam ipsius familia, dum in navibus ejus fueritis, ipsius excommunicatio non continget, & excusabiles eritis apud Deum, si in excommunicatorum navibus existentes, cum dolore cordis sub spe ^f pœnitentiæ excommunicatis ipsis communicaveritis, in quibus communionem eorum nequiveritis evitare. Verùm cum & in terram Sarracenorum, vel Hierosolymitanam provinciam de navibus vos descendere contigerit, nisi Veneti ad satisfaciendum, & recipiendum juxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium inducti fuerint, vel compulsi, cum eis nullatenus præsumatis prælium Domini præliari. Ne si eis habentibus aliquid de anathemate in Crucis insurrexeritis inimicos, non prævaleatis in eos, sed terga vertentes fugiatis potius, & cadatis.

NOTÆ.

I. a **C**ruce signatis.) Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 13, & refertur epistola hæc inter gesta ipsius Pontificis apud Bosquetum fol. 78. ut autem ejus sententia percipiatur ex ipsis gestis Innocentii III. & aliis historicis casus repetendus est, qui ita contigit. Cum pro recuperatione Terræ sanctæ, tam in Italia, quam in Gallia ingens fieret apparatus, Galli cruce signati miserunt nuncios suos in Italiam ad Ducem, & populum Venetorum, ut ab eis conducere navigia opportuna, & simul cum eis tractarent de societate ineunda: & postquam diversis pactationibus in eam convenerint, inter eos placuit, ut aliquot in Syriam destinatis, cæteri tenderent in Ægyptum, ut caperent Alexandriam, & finitimas regiones; sicque Terra sancta facilius liberaretur de manibus Paganorum. Ubi ergo Franci, & Veneti societatem hujusmodi firmaverunt, utrique simul ad Sedem Apostolicam nuncios destinaverunt petentes ab Innocentio III. ut pactationes inter se initas auctoritate Apostolica confirmaret. Ipse verò futura prælagiens cautè respondit se conventiones illas confirmare, ita ut ipsi Christianos non laderent, nisi forsitan iter eorum illi nequiter impedirent, aut alia justa causa, vel necessaria forsitan occurreret, propter quam aliud agere nequirent. Galli hujusmodi confirmationem admiserunt, Veneti verò confirmationem hoc tenore factam recipere reuerunt. Terminò igitur constituto Cruce signatorum exercitus ad partes Venetiarum accessit adeo magnus, fortis, & devotus, ut faciliè crederetur non solum Terram sanctam esse recuperandam, verum & Regnum Babylonicum occupandum. Nam & Veneti tam magnifica navigia præparaverant, ut à longis retrò temporibus nondum visus, sed nec auditus fuerit tantus navium apparatus. Misit etiam Innocentius Petrum tituli S. Marcelli Presbyterum Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum, ut cum ipso exercitu proficisceretur nomine Redemptoris: sed Dux, & Consiliarii Venetorum timentes ne ipse impediret eorum propositum, quod conceperant de ladera expugnanda Legato proposuerunt, ut si veller prædicationis munus obire, illum secum ducerent, aliàs tanquam Legatum illum respuebant: quare Cardinalis reversus ad Innocentium illi pravam eorum intentionem retulit; quare Pontifex literas scripsit universis Cruce signatis, districtiùs illis prohibens, ne terras Christianorum infestarent, nominatim laderam, quam Ungariæ Rex possidebat, qui similiter erat Cruce signatus, alioquin scirent, se anathematis vinculo innodatos; hancque excommunicationem fecit per Abbatem de Locerio certius intimari. Verum tam Galli, quam Veneti laderam expugnarunt, spoliisque Iadertinorum inter se divisere: sed Principes Francorum excessum agnoscentes, juraverunt in manibus Episcoporum suorum, quod mandatis Innocentii deinceps parerent, & fecerunt se ab illis absolvi, mittentes Suesionensem Episcopum ad Innocentium III. ut illum consulerent qualiter essent de cætero processuri. Ipse verò per literas suas præcepit eisdem quatenus dignè de tanto penitentes excessu, & satisfaciens congruè de peccato, redderent universa, quæ ad eos de Iadertinorum spoliis pervernerunt, & à similibus de cætero penitus se abstererent. Quia verò sententiam Apostolicæ Sedis

præter auctoritatem ipsius nullus potuit relaxare, quibusdam viris discretis injunxit, ut ab eis, qui nondum juraverant Apostolicis stare mandatis, reciperent juramentum; ab eis autem, qui jam juraverant, exposcerent, ut in eorum præsentia recognoscerent taliter se jurasse; ac deinde juxta formam Ecclesiæ munus absolutionis impenderent, universis injungentes Comitibus, & Baronibus sub debito juramenti, ut per parentes literas, tam se, quam successores suos Sedi Apostolicæ obligarent, quod ad mandatum ejus de tanta præsumptione satisfactionem exhibere curabunt: omnibus autem præcipere in communi, ut à similibus de cætero abstererent. Porro Comites, & Barones se obligarunt, sicut fuit illis injunctum, & sic omnes absoluti fuerunt: & cum adhuc Veneti nec ad penitentiam agendam, nec ad indulgentiam implorandam voluissent aliquatenus inclinari, consultationi factæ per Suesionensem Episcopum circa modum, quem observaturi erant Cruce signati in communi cum Venetis necessariò habenda in ipsis navigiis, responderet Innocentius in præfata epistola, quam multis Scripturæ auctoritatibus illustrat ut habetur lib. 6. epist. 102. & inter gesta ipsius Pontificis à Bosquero edita. Refertur latius prædictam laderæ obfidionem, spolumque Sabellus lib. 9. *Æneid. 5.* P. Iustinian. lib. 2. *hiflor. Venet.* Guntherus monachus Basileensis, qui exrat apud Canisium tom. 5. *antiquit. lect.* Sanutus Torset. lib. 3. part. 11. cap. 1. Spondanus in *continuat. Baronii anno 1201.*

b **Venetis.**] Veneti enim devastatâ Aquileiâ Sede Patriarchali, irruptione, & direptione Attilæ Hunnorum Regis orbis prædatoris potius quam bellatoris, in insulam Gradatum confugerunt, confederuntque, & inde ab incendio Attilæ parum tuti maritima loca, quæ Padus mare superius subit, tenuerunt, civitatemque construxerunt, cui hodie, & tunc Venetiarum est nomen, ut referunt Carolus Sigonius de *Occidentali Imperio, lib. 13. ad annum 452.* & sequentes Philippus Cluberius *Hæticarum antiquitatum lib. 1. cap. 28.* Turfelinus 3. part. *hiflor. lib. 6. sub eodem anno 452.* Saabedra cap. 6. *chron. Got.* à qua occupatione dominium illius maris, libertatem, & exemptionem ab Imperio deducunt Veneti: quod & probant ex Jurisperitis Baldus, & Classici in *l. 1. §. quod si quis 18. ff. de novi oper. nunt.* alique veteres, quos adducunt Tuschus *prat. lib. 8. conclus. 70.* Franc. Marcus 2. part. *decis. 110. num. 11.* D. Joan Solotz tom. 1. *de jure Indiar. lib. 2. cap. 6. ex num. 19.* Valenzuela 1. tom. *consil. 100. num. 55. vers. Quorum.* Olvaldus *lib. 4. Donel. cap. 9. l. it. A.* Jacob Vander de *jure publico, ad l. non dubito. ff. de captiv. cap. 55. num. 3.* Wisembachius *disput. 9. num. 3.* D. Joannes Ramos in *apparatu ad leg. de precatio,* ex aliis Maris forus in *orbe marit. lib. 2. cap. 18. §. 19.* Beloldus in *disert. judic. poli. de divisi. rerum, num. 7.* Salazar in *notis ad Gongoram, in Tabul. Pirami, fol. 181.* & de eorum dominio in mari Adriatico plura Solozanus tom. 1. *lib. 3. cap. 3. num. 34.*

c **Obtinere.**] Ut postea obtinuerunt Dux Dandulus, & alii Veneti post captam Constantinopolim per Petrum Cardinalem Capuanum tituli sancti Marcelli, ut constat ex lib. 7. *Regestr. ipsius Pontif. epist. 202. & 207.* & refert Spondanus *disert. anno 1201. num. 8.*

d **Exigi possit.**] Ut probavi in cap. cum inter de except.

e **Cantum]** In cap. quoniam multos, n. quest. 3. f. Parisen.

f *Pœnitentia.*) Si aliquando, videlicet voluntariè communicaverint; secus verò si ex necessitate, quia tunc nullà pœnitentiã, aut abso-

lutione indigent, ut docuerunt Suarez *de censur. disputat. 5. sect. 2.* Balboa *in cap. 12. num. 27. de except.*

CAPVT XXXV.

Idem ^a *Lundon. Episcopo.*

UT fama tua consulas, & salutis, & sic malorum audaciã comprimã, ut ab eis bonorum innocentiam tuearis, super his nos humiliter consulis, quã officium pastorale contingunt, ut de nostra responsione securus inunctã tibi sollicitudinis debitum laudabilius exequaris. Sanè nos tua duxit fraternitas consulendos, utrum clerici graviter excedentes, qui tutè non possent monasteriis ad agendam pœnitentiã^b deputari, quoniam cum non pœniteant de commissis, opportunitate fugiendi captata, carcerem fugerent claustris, & prioribus se sceleribus celerius immiscerent, à te, vel aliis^c Prælatis suis arctã possint custodiã mancipari; & utrum laici, si clericos in magnis sceleribus deprehendant, in canonem incidant sententiã promulgatã; cum nec comprehendere, nec ad iudices trahere ipsos possint, nisi in eos manus injecerint violentas. Ad primum igitur respondemus, quod cum Prælatis excessus corrigere debeant subditorum, & publicæ utilitatis interfit, ne crimina maneant impunita, & per impunitatis audaciã fiant, qui fuerant nequam, nequiores; non solum possunt, sed debent etiam superiores clericos, postquam fuerint de crimine canonicè condemnati, sub^d arctã custodia detinere, qui cum sint^e incorrigibiles, nec in monasteriis valeant custodiri, ad similia, vel pejora de facili laberentur. Laici verò circa excommunicationis sententiã capere clericos, & ad iudicium trahere possunt, si oporteat, etiam violenter: dum tamen id de mandato faciant Prælatorum, quorum illi sunt jurisdictioni subiecti, & quorum est corrigere criminosos; cum hoc non ipsi, sed illi, quorum auctoritate id faciunt, facere videantur; dum tamen non amplius eorum violentia se extendat, f^f quàm defensio, vel rebellio exigit clericorum.

NOTÆ.

1. ^a *Londo.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 8.* De qua Ecclesia egi in *cap. 6. de consuetud.* Sed legendum est *Lundensi*, ut notavit Paulus Ydumay *in not. ad Innoc. III. lib. 16. epist. 118.* de qua Ecclesia egi in *cap. 2. de consuet.*
^b *Deputari.*] Ut moris olim erat, *cap. tue*, ubi probavi, *de pœnis.*

^c *Prælatis.*] Juxta tradita in *c. 1. de offic. ordin.*
^d *Sub arctã custodia.*] In carcere videlicet, ut dicemus in *cap. novimus*, § *fin. de V. S.*

^e *Incorrigibiles.*] Et si tales verè sint, possunt degradari, tradique Curie sæculari, juxta adducta in *cap. cum non ab homine, de judic.*

^f *Quam defensio.*] Et tunc laici ritè adiri possunt, ut probat Salgado *de Regia protect. part. 1. cap. 2. num. 285.* Consonat textus in *cap. 1. hoc tit. in 4. collect.*

CAPUT XXXVI.

Idem ^a *Bracharensi Archiepiscopo.*

Contingit interdum in partibus tuis, & de consuetudine regionis habetur, sicut tuã nobis f. intimavit, quod clerici, si quem offendant, & satisfacere velint offenso, secundum morem patrie, quem inter se laici jam observant, corpora sua sponte supponunt^b xxx. vel xl. seu pluribus, aut paucioribus percussionibus fustium, quas frequenter non coacti suscipiunt, sed volentes, non solum de aliorum clericorum manibus, sed etiam laicorum. Unde nos humiliter consulebas, utrum hujusmodi percussores in canonem incidant sententiã promulgatã. Nos autem f. t. super hæc t. duximus respondendum, quod hujusmodi manus injectio, etsi non violenta, tamen injuriosa videtur, cum ille canon non tam in favorem clerici ordinati, quàm in favorem ordinis^c clericalis fuerit promulgatus: ideo volumus, & mandamus, ut id de cætero prohibeas attentari per provinciam Bracharensẽ. Si quis autem clericus post prohibitionem hujusmodi sponte subierit, ^d excommunicetur uterque; proviso, quod clericus injuriam passò sine injuria clericali satisfaciat competenter, quatenus inter eos pax valeat rationabiliter reformari.

NOTÆ.